

комунікативних здібностей, розвитку інформаційної культури особистості її технічного мислення.

Для формування технічного мислення учнів доцільно використовувати довідникові програмні засоби, мультимедійні системи, навчальні програмні засоби, тренувальні, тестуючі програми, комп'ютерні опитувальники, розвивальні комп'ютерні ігри, тексти, відео фрагменти, Інтернет.

Нами розроблено систему засобів ІКТ для формування технічного мислення в учнів ПТНЗ за професією «Столяр будівельний» на заняттях будівельного креслення. До неї відносяться: слайдові презентації, флеш-анімації, тексти, відео-фрагменти, спеціалізовані веб-сайти; комп'ютерні програми для виконання креслень, розвивальні комп'ютерні тести, веб-сайти.

Отже, з-поміж усіх існуючих педагогічних засобів професійного навчання, а саме підготовки майбутніх столярів у ПТНЗ, ми зосередили свою увагу на використанні ІКТ. Адже на сучасному етапі інформатизації освіти кожна дисципліна потребує впровадження комп'ютерних технологій навчання, які полегшують працю як викладачів так і учнів, підвищують ефективність навчання сприяють розвиткові всіх видів мислення, зокрема технічного.

УДК 903.2(477.43)

Левінзон Є. – ст. гр. IstA-B16

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

ЗООМОРФНА СТАТУЕТКА ІЗ СЕЛА ГРИМ'ЯЧКА

Науковий керівник: доцент Гуцал А. Ф.

Levinzon Y.

Kamianets-Podilskyi Ivan Ohienko National University

ZOOMORPHIC STATUETTE FROM THE HRYMYACHKA VILLAGE

Superwisor: docent Hutsal A. F.

Ключові слова: Трипільська культура, поселення, зооморфна пластика, бовин.

Keywords: Trypillian culture, settlement, zoomorphic plastic, bovin.

У фондах Кам'янець-Подільського державного історичного музею-заповідника зберігається цінний артефакт (Арх № 28722) культури Трипілля-Кукутень – уламок зооморфної статуетки (Рис. 1; 2) із с. Грим'ячка Вінковоцького району Хмельницької області (принагідно автор висловлює щире подяку працівникам фондів – І. В. Швець та В. В. Верстюку, за сприяння в опрацюванні колекції).

Відповідна скульптурка була передана до музею 1959 року вчителькою І. Н. Сололкою. Найімовірніше, знайдено її було на поселенні трипільської культури в урочищі Монаски, поблизу згадуваного села, яке також досліджував інший педагог – Л. М. Куземський [3, с. 15].

Ця статуетка являє собою досить розповсюджене у трипільській культурі зооморфне зображення т. зв. бовина/овида (тобто бика або корови), щоправда нетипово великого розміру, про що йтиметься далі.

Насамперед, зупинимось на її описі. Отож, глина відмулена, жовтуватого кольору, випал низькотемпературний, оксидаційний, нерівномірний. Поверхня обкатана, вкрита брудом, подекуди зіпсована корінням.

Біля правого рогу на чолі присутній відбиток органічної домішки, можливо, зерна. Такий прийом досить часто зустрічається на трипільській пластиці.

Збереженими є частина шиї та частково голова: один ріг обламаний більше ніж на половину, інший – майже на самому кінці. Шия товста, циліндрична. Морда видовжена, циліндричної форми, звужується донизу. Подібну до морди форму мають два роги. Роги були досить довгими, загнуті догори, розведені в різні сторони.

На тімені та скронях одразу за рогами містяться по обидві сторони пара пальцевих вдавлень: тім'яні – більшого розміру, округлої форми, виконувались притисканням великого пальця зверху, скроневі – меншого розміру, підовальної форми, виконувались притисканням вказівного пальця збоку. Дослідники не дійшли спільної думки, щодо призначення таких защипів: одні вважають їх за вуха, інші – за місце кріплення додаткових рогів [1, с. 29], на нашу ж думку, ці защипи могли слугувати місцем кріплення іграшкового ярма з дерева абощо. Рот та очі не пропрацьовані.

Від морди до зламу на шиї тягнеться тонкий хвилеподібний виступ, декорований діагональними неглибокими насічками та 2 неглибокими прокресленими лініями з лівої сторони фігурки. Виступ обмежений по обидві сторони заглибленнями (таким чином відображено складку шкіри на шиї, яку можемо простежити більш виражено у биків в реальності). Подібну деталь у моделюванні шиї спостерігаємо на значній кількості фігурок розвинутого та пізнього етапів Трипілля [1, рис. 38–46].

Слід зауважити, що унікальність цього скульптурного зображення полягає саме у його надзвичайно великих для трипільської зооморфної пластики розмірах. Обміри скульптурки: 8,5x7,5x7,3 см. Реконструйована відстань між рогами могла сягати 9 см (тобто між ними могла вміститись одна ціла досить велика статуетка). Зазвичай, довжина фігурок бовинів/овидів коливається від 1,5 до 11 см [2, с. 83]. Описана статуетка з Грим'ячки, за нашими приблизними підрахунками, могла досягати близько 25 см у довжину від рогів до хвоста та біля 15 см у висоту від поверхні до спини!

Зазначимо, що ця статуетка, найімовірніше, відноситься до етапу VII-CI (4000–3400 до н.е.), проте, для більш достовірного визначення її хронологічної приналежності, має бути опрацьований керамічний комплекс з цієї пам'ятки. Кераміка є більш чітким показником, ніж зооморфна пластика, яка не зазнавала таких різких змін у своєму розвитку.

Список використаних джерел

1. Балабина В.И. Фигурки животных в пластике Кукутени-Триполья. – М., 1998. – 270 с.
2. Бурдо Н. Б. Теракота трипільської культури // Давня кераміка України. – Київ: ІА НАНУ, 2002. – Ч.І. – С. 61–146.
3. Рибак І. В. Зіньків від найдавніших часів до сьогодення. – Кам'янець-Подільський: ФОП Сисин О. В., 2010. – 160 с.

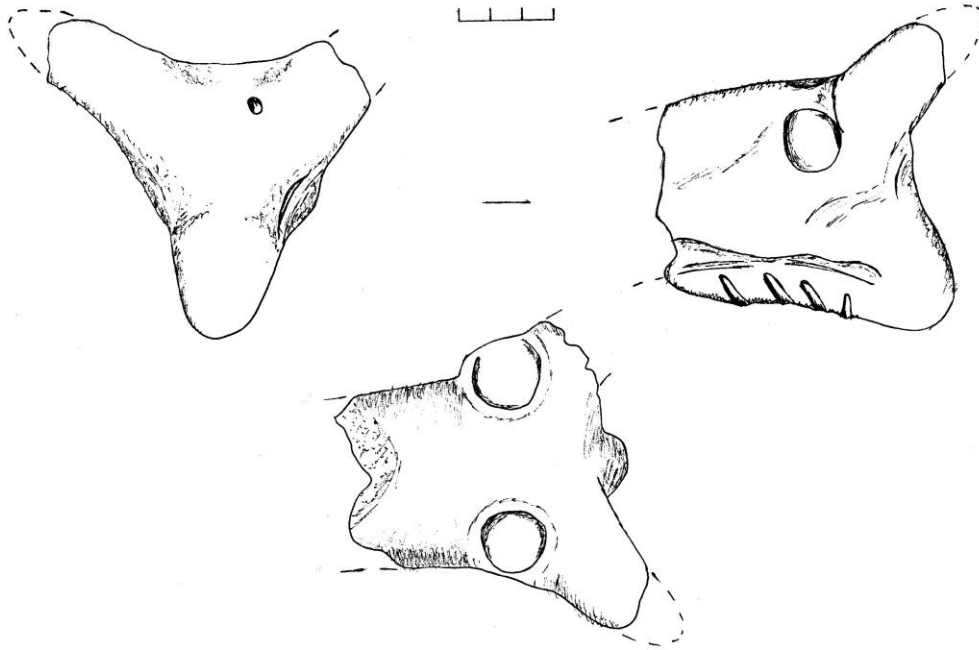

Рис. 1. Замальовка голови бовина із с. Грим'ячка.

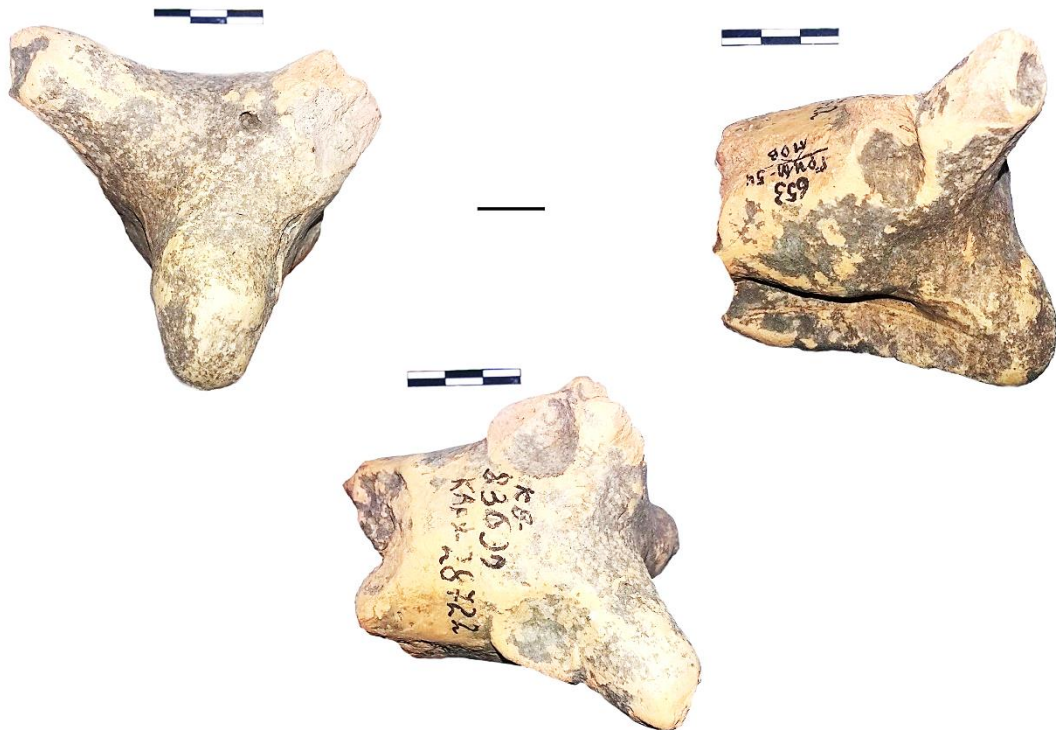

Рис. 2. Фото голови бовина із с. Грим'ячка.